

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою
«Облік, аудит і податковий консалтинг»
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік, оподаткування та контроль ломбардів в Україні: сучасна
теорія та практика»
(назва теми)

Виконавець:

студент ФМОІТ

Мельниченко Богдан Сергійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

доктор економічних наук, професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Артюх Оксана Валентинівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми.

Економічний розвиток будь-якої країни світу залежить від добробуту населення. Втім часто виникають ситуації, коли людині у певному періоді життя тимчасово не вистачає коштів на придбання тих чи інших товарів, робіт, послуг, і тому вона звертається за допомогою до кредитних установ. У цьому сенсі створення широкої мережі ломбардів як кредиторів населення, покликаних підтримувати його платоспроможність, затребуване сучасним ринком позичкового капіталу. Через кредитування населення виявляється його потенціал, реалізація якого є своєрідним імпульсом економічного зростання країни. Тому уявляється важливим у такому сегменті кредитних відносин розкрити основні аспекти діяльності ломбардів, дослідити їх облік, контроль та оподаткування. Це і обумовило вибір теми дослідження і визначило її актуальність.

Мета дослідження полягає у розкритті загальних положень теорії та практики у системі обліку, контролю та оподаткування ломбардів України з метою визначення напрямків їх удосконалення.

Відповідно до мети підлягають вирішенню такі **завдання**:

- розкрити значення, сутність, нормативну регламентацію ломбардів у сфері фінансових послуг;
- розглянути документальне забезпечення ломбардів к системі бухгалтерського обліку;
- вивчити порядок відображення в бухгалтерському обліку операцій від ломбардної діяльності;
- навести загальну економічну характеристику досліджуваного підприємства;
- дослідити особливості відображення ломбардних операцій у системі обліку та оподаткування;
- здійснити аналіз кредитної діяльності ломбардних установ;
- розкрити методичні аспекти аудиту фінансової звітності ломбардів;
- розглянути ефективні заходи регулювання ринку ломбардних операцій.

Предметом дослідження є теоретико-прикладні аспекти обліку, контролю та оподаткування діяльності ломбардів.

Об'єктом дослідження є фінансова-господарська діяльність фінансових установ України на прикладі ОВ ПТ «Ломбард-скарбниця».

Методи дослідження. У роботі використані загальнонаукові підходи (ретроспективний, нормативний, системний) та специфічні методичні прийоми: аналіз та синтез, спостереження, порівняння, формалізація, аналіз та інші.

Інформаційна база дослідження: законодавчі, інші нормативні акти Державної податкової служби України, Міністерства фінансів України, Державного комітету статистики України, та монографічна, навчальна, довідкова література, інформаційно-аналітичні бюлетені і огляди, матеріали міжнародних науково-практичних конференцій, наукові праці, а також засновницькі документи, первинна документація та облікові реєстри, фінансова, статистична та податкова звітність досліджуваного підприємства.

Структура та обсяг роботи.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (26 найменувань) та 9-ті додатків. Загальний обсяг роботи становить 65 сторінок. Основний зміст викладено на 60 сторінках. Робота містить 11 таблиць, 9 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Ломбарди як фінансові установи у системі бухгалтерського обліку»** досліджуються значення, сутність, нормативна регламентація ломбардів у сфері фінансових послуг. Розглядається документальне забезпечення ломбардів та порядок відображення в бухгалтерському обліку ломбардних операцій.

У другому розділі **«Діюча практика обліку та оподаткування ломбардів»** наводиться загальна економічна характеристика досліджуваного підприємства, розкриваються особливості відображення в обліку та оподаткуванні ломбардних операцій у фінансових установах.

У третьому розділі **«Методичні аспекти аналізу та контролю ломбардних операцій в Україні»** проводиться аналіз кредитної діяльності ломбардних установ, розглядаються методичні аспекти аудиту фінансової звітності ломбардів та досліджуються ефективні заходи регулювання ринку ломбардних операцій.

ВИСНОВКИ

Для досягнення мети у роботі були вирішені поставлені завдання, що дало змогу зробити наступні висновки.

1. З метою розкриття теоретичних засад обліку ломбардів, як фінансових установ, у роботі розкрито їх значення на сучасному ринку фінансових послуг в Україні. Огляд статистичних даних щодо кількості діючих ломбардів в Україні, розміру їх активів у динаміці останніх років, вивчення сутності та основних функцій ломбарду показав велике значення на ринку позичкового капіталу та дав змогу довести, що через кредитування фізичних осіб у населення виявляється його потенціал, який є своєрідним імпульсом економічного зростання країни.

2. На підставі дослідження питань документального забезпечення ломбардних операцій та їх відображення у первинній документації, облікових регістрах, фінансовій та податковій звітності доведено, що документальне формується за особливими правилами у відповідності до законодавчих та інших нормативних вимог. Доведено, що з метою поліпшення документування у таких фінансових установах доцільно будувати схему документообігу кредитних операцій з урахуванням специфіки ломбардних операцій: від надання до повернення позики та видачі заставленого майна. Підкреслено, що повне, достовірне і своєчасне документальне забезпечення дозволяє раціонально

організувати бухгалтерський облік та ефективно здійснювати контроль в ломбардній сфері.

3. Вивчення порядку відображення в бухгалтерському обліку операцій від ломбардної діяльності та наведення типових бухгалтерських проводок по операціям з надання та погашення фінансового кредиту із застосуванням основного джерела покриття кредиту - заставленого майна, показало, що бухгалтерський облік у фінансовій установі має бути організованим таким чином, щоб забезпечувати повну, своєчасну та достовірну інформацію у системі управління. Це допомагає забезпечити внутрішню стабільність ломбардів та загалом підвищити довіру клієнтів до діяльності таких небанківських фінансових установ.

4. Для розкриття прикладних аспектів обліку та оподаткування ломбардних операцій у роботі дана загальна економічна характеристика досліджуваного підприємства: Одеського відділення Повного товариства «Ломбард-скарбниця», яке не має статусу юридичної особи та здійснює свою діяльність відповідно до Положення про Відокремлений підрозділ, затвердженого головним підприємством - Повним товариством «Ломбард-скарбниця». Відділення ломбарду у періоді дослідження, здійснювало фінансові послуги, які не суперечать засновницькому договору головного підприємства та Положенню про Відокремлений підрозділ, а саме:

- надання фінансових кредитів за рахунок власних коштів;
- супутні послуги, у тому числі оцінку заставленого майна, реалізацію заставленого майна.

Майно, яким керується Відділення ломбарду, належить Головному підприємству і знаходиться на балансі головного підприємства. Грошові кошти та майно, яке набуто за результатами діяльності Відділення ломбарду є власністю головного підприємства. Відділення ломбарду на постійній основі подає Головному підприємству внутрішню звітність у сфері обліку та оподаткування. Огляд основних показників фінансової звітності головного підприємства показало, що на кінець звітного періоду його фінансовий стан покращився та зросла конкурентоспроможність ломбарду у ринковому середовищі.

5. Загальне ознайомлення з бізнесом досліджуваного підприємства дало можливість визначити особливості відображення ломбардних операцій у системі обліку та оподаткування. Доведено, що дослідження прикладних аспектів обліку та оподаткування таких операцій дає змогу розкрити їх специфіку та продовжити дослідження у напрямку удосконалення системи обліку та контролю.

6. Результати проведеного аналізу кредитної діяльності ломбардних установ через визначення складу, структури і динаміки активів, кредитного ризику, прибутковості активів та показників ефективності основної діяльності ломбарду свідчать про стабільну діяльність ломбарду. Проведене оцінювання кредитоспроможності клієнтів-позичальників на підставі кредитного скорингу, що базується на бальній оцінці факторів кредитного ризику дало змогу виявляти кредитний ризик, пов'язаний з неповернення коштів, та покривати всі витрати на реалізацію заставного майна та загалом отримувати досить високі відсотки під час кредитування.

7. З метою розкриття методичних аспектів аудиту фінансової звітності ломбардів у роботі визначено мета, завдання, джерела аудиторської перевірки, послідовні етапи аудиту, основні аудиторські процедури. Доведено, що при перевірці ломбарду аудиторські процедури загалом не відрізняються від аудиту інших фінансових установ, але особливого підходу потребують питання, пов'язані з перевіркою:

- оформлення відносин позики та зберігання;
- доходів за різними видами діяльності;
- обов'язкового страхування заставленого майна.
- системи внутрішнього контролю ломбарду.

Таке розкриття методичних аспектів аудиту фінансової звітності дало можливість довести, що обов'язковий аудит фінансової звітності ломбардів є важливим компонентом регуляторної політики нашої держави у сфері надання фінансових послуг. Тому уявляється важливим удосконалювати документальне забезпечення аудиторської перевірки шляхом впровадження різних форм робочої документації, яка є підґрунтям аудиторських висновків.

8. Під час дослідження регуляторної політики держави щодо діяльності ломбардів з'ясовано, що НБУ є головним регулятором, який регулює діяльність учасників ринку небанківських фінансових послуг, зокрема ломбардів. До основних питань, які підлягають вирішенню НБУ відносяться питання, пов'язані з: правомірністю надання ліцензій; проведенням нагляду та перевірок; здійсненням фінансового моніторингу тощо. У цьому сенсі у роботі розглянуто основні методичні підходи до контрольних дій регулятора, зокрема у частині проведення фінансового моніторингу фінансових установ. Це дало змогу виявити проблемні аспекти контролю небанківських установ та розглянути заходи регулювання ринку ломбардних операцій, які пропонуються державними інституціями, для підвищення ефективності фінансових послуг в Україні.

АНОТАЦІЯ

Мельниченко Б. С. «Облік, оподаткування та контроль ломбардів в Україні: сучасна теорія та практика»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік, аудит і податковий консалтинг»
(шифр та назва спеціальності) (назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2024.

У роботі досліджуються значення, сутність, нормативна регламентація ломбардів у сфері фінансових послуг. Розглядається документальне забезпечення ломбардів та порядок відображення в бухгалтерському обліку ломбардних операцій.

Наводиться загальна економічна характеристика досліджуваного підприємства, розкриваються особливості відображення в обліку та оподаткуванні ломбардних операцій у фінансових установах.

Аналізується кредитна діяльність ломбардних установ, розглядаються методичні аспекти аудиту фінансової звітності ломбардів та досліджуються ефективні заходи регулювання ринку ломбардних операцій.

Ключові слова: ломбардні операції, фінансові послуги, кредит, заставлене майно, документальне забезпечення, обов'язковий аудит.

ANNOTATION

Melnychenko B. S. "Accounting, taxation and control of pawnshops in Ukraine: modern theory and practice"

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 071 «Accounting and taxation» for the educational program « Accounting, auditing and tax consulting»
(code and name of the specialty)» (title of the educational program)

Odessa National Economics University. – Odessa, 2024.

The work examines the meaning, essence, regulatory regulation of pawnshops in the field of financial services. Documentary support of pawnshops and the procedure for displaying pawnshop operations in accounting are considered.

The general economic characteristics of the investigated enterprise are given, the peculiarities of the reflection in accounting and taxation of pawnshop operations in financial institutions are revealed.

The credit activities of pawnshops are analyzed, methodological aspects of the audit of financial statements of pawnshops are considered, and effective measures for regulating the market of pawnshop operations are investigated.

Keywords: *pawnshop operations, financial services, credit, pledged property, documentary support, mandatory audit.*